

Glasilo Košarkaške zveze Zah. Nemčije o naši košarki

Vodič nemške košarkaške reprezentance po Sloveniji, Herbert Schlefer, je začudeno in zadovljno zmajal z glavo: »Ne, takega dopoldneva nisem pričakoval. Najmanj 2500 gledalcev je sončnatega 1. maja obkrožilo krasno igrišče malega slovenskega mesteca Ilirska Bistrica s 4500 prebivalci. Hoteli so prisostvovati prijateljski tekmi med okrepljenim vodečim moštvom republiške lige in moštvom nemške košarkaške zveze.

Na cementnem igrišču se je tekma končala 71 : 67 — 35 : 38. Zmaga s tremi koši razlike ni bila svojstvena tako gotovemu nemškemu moštvu.

Slovenci so imeli igralca iz jugoslovanskih olimpijskih vrst in so zahvaljujoč njegovi kondiciji želi uspehe, toda prosti meti Weimanda, dva njegova ključna meta in en met dembrirgerja Niedlicha so ob koncu prinesli odločitev.

Navdušenje publike, ki je bila na strokovni višini in gostoljubnost tega simaptičnega mesta »ob potoku s postrvmi« naj bo še posebno poudarjena.

Prav gotovo bo ostalo nepozabljeno gostoljublje v Ilirski Bistrici, Domžalah in v Slatini Radencih vzor organizacije slovenske zveze in lepote te lepe hribovite dežele, kjer se razvija vitalna in delovna mladina, kjer je košarka za nogometom na drugem mestu.

V Ilirski Bistrici na primer so prebivalci čepeli na strehah trinadstropnih hiš, spodaj pa je marsikateri malček sedel na očetovih ramenih. Prvomajsko praznično razpoloženje je še dolgo časa trajalo . . .«

snežnik

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OBČINE ILIRSKA BISTRICA

LETO III. ◆ ŠTEVILKA 7 JULIJ 1964 CENA 20 DIN Poštnina plačana v gotovini

DELAVNOST ZVEZE KOMUNISTOV V OBČINI PRED VIII. KONGRESOM ZKJ

Aktiv prosvetnih delavcev — komunistov

Ena izmed uspešnih oblik političnega dela ZK so aktivi članov ZK, ki združujejo člane po njihovem področju dela. V tem mesecu je bilo sklicanih nekaj takih aktivov, med njimi tudi aktiv prosvetnih delavcev — komunistov v naši občini. Aktiv je bil 23. junija, udeležba je bila prav dobra. Poleg zastopnika občinskega komiteja ZKS se je aktiva udeležil tudi član ideološke komisije pri CK ZKS, tovariš Renko.

Aktiv je bil sklican predvsem z namenom, da v okviru žive dejavnosti in poglobljeno analizira vlogo in delo prosvetnih delavcev - komunistov. Ugotovljeno je bilo, da reforma šolstva ni le upravna in strokovna zadeva, temveč da zahteva osebno angažiranost vsakega prosvetnega delavca, posebno pa komunista. Reforma ni določeno stanje, temveč trajen proces, ki sega v sfero oblikovanja novih moralnih in etičnih norm. Teh norm mladi rod ne sprejema v deklarativni obliki, temveč šele v delu in praksi. Zato mora celotno šolsko življenje nuditi pogoje za formiranje osebnih kvalitet socialističnega človeka, kar pa ni samo odvisno od materialne osnove šolstva, temveč od osebne orientiranosti in zavzetosti vzgojiteljev in od kvalitetnega dela samoupravljanja ZK znotraj teh organov.

Kritična analiza je pokazala, da se osnovne organizacije premalo uveljavljajo kot vodilna sila v celotnem našem šolskem sistemu in da so mnogkrat za razvojem. Vse, kar se dogaja na šoli, poteka na relaciji upravni in strokovni organi — upravitelj — kolektiv — učenci. ZK pri tem nima svojih analiz, stališč in programov. Brez faktorja, ki bi usmerjal in po potrebi kritično spremljal dejavnosti, ki so po svoji vsebini dokaj različne, tesno povezane z družbenim življenjem, je težko zagotoviti skladnost in perspektivno usmerjenost dela v vzgojno izobraževalnih ustanovah.

Po pripravljenih tezah in po uvodnem referatu se je razvila živahna diskusija, ki je osvetlila mnoga druga vprašanja. Člani so govorili o metodah, ki bi zagotovile idejnost pouka, analizirali probleme, ki nastajajo pri neobjektivnem ocenjevanju učencev, o potrebi po sistematičnem izobraževanju staršev, vzgoji učencev k večji disciplini, tovarištvu in kulturnih navad ter o štipendiranju. Ugotovljeno je bilo, da pada število štipendij za šole II. stopnje, zato je nevarnost, da bo vedno manj dijakov iz vrst delavstva in kmetov. Ostro je bila kritizirana sedanja situacija glede materialnega stanja nekaterih podeželskih šol. Tako stanje postavlja vse reformno prizadevanje pred nerešljive probleme. Posebno skrb je treba posvetiti učencem, ki se vozijo v centralne šole iz okoliških vasi. Urediti je treba pogoje, da bodo lahko uspešno sledili pouku in dovršili osnovno šolo.

H kvaliteti dela aktiva je v veliki meri pripomogel tovariš Renko, ki je mnoge probleme, s katerimi se srečujejo prosvetni delavci - komunisti, osvetlil s širšega vidika. Poudaril je, da lahko sta-

(Nadaljevanje na 2. strani)

GOSTJE IN ODBORNIKI OBČINSKE SKUPŠČINE NA SLAVNOSTNI SEJI *Foto: J. Keuc*

V Lesonitu so izvolili nov delavski svet

16. aprila je stopil v veljavo zakon o volitvah delavskih svetov in drugih organov samoupravljanja v delovnih organizacijah. Po tem zakonu, ki temelji na novi ustavi, smo morali najkasneje do 16. junija 1964 izvoliti nove organe upravljanja. V zvezi s tem je naš delavski svet razpisal volitve za delavski svet tovarne.

Sindikalna podružnica je že pred razpisom začela s predvolilno akcijo za izbiro kandidatov po vseh ekonomskih enotah. Na teh sestankih so bili predlagani in sprejeti kandidati za člane delavskega sveta tovarne.

V novi delavski svet smo izvolili 21 članov; 10 za dvoletno, 11 pa za enoletno mandatno dobo, tako da bodo volitve v DS vsako leto za polovico članov. S tem bomo dosegli to, da bo DS lahko nepretrgoma aktivno delal, ker bo stalno polovica članov »starih« in ne bo začetnih težav in neprijetnosti z uvajanjem v delo.

Prepričani smo, da smo izvolili najboljše in pričakujemo, da bo novi DS nadaljeval zastavljeno pot s še večjim elanom in smislom za pravilno gospodarjenje s skupnimi sredstvi za dobrobit vsakega delavca in komune kot celote.

Vsem novoizvoljenim čestitamo in jim želimo obilo uspehov!

—ko

S posveta o delu EE
v lesni industriji koprskega okraja

V torek, 9 junija, je bil na pobudo okrajnega sindikalnega sveta sklican posvet vseh lesnoindustrijskih podjetij v okraju o delu in nalogah ekonomskih enot. Posveta, ki je bil v sindikalni dvorani tovarne Lesonit, so se udeležili sindikalni funkcionarji, analitiki in drugi sodelavci iz 9 podjetij. Posvetu sta prisostvovala tudi sekretar odbora za industrijo in rudarstvo pri republiškem sindikalnem svetu, tovariš Ivan Urh in tajnik okrajnega sindikalnega sveta tovariš Andrej Grahor.

Zastopniki podjetij so podali poročila o delovanju in nagrajevanju po ekonomskih enotah v lastnih podjetjih.

Iz izvajanj in diskusije je bilo razvidno, da se delovne organizacije srečujejo s približno enakimi problemi. Podjetja, ki še nimajo izdelanih organizacijskih shem, imajo probleme z osnovanjem odgovarjajoče organizacijske sheme samoupravnih organov, kar jih tudi ovira pri osvajanju nekega pravilnega in stimulativnega sistema nagrajevanja. Tam, kjer sta izdelani obe organizacijski shemi, pa je sam sistem nagrajevanja preveč kompliciran, da bi ga lahko direktni proizvajalec razumel in v njem videl odraz svojega dela zaradi raznih korekturnih faktorjev, ki so jih nekateri prisotni ocenili za negativne.

Z ozirom na potrebe in ekonomski razvoj delovnih organizacij pa so bili prisotni mnenja, da četudi bi bila sredstva še vedno centralna, bi naj bile ekonomske enote pobudniki za pravilno trošenje s tem, da razpravljajo o perspektivnem razvoju podjetja.

Posvet so zaključili z željo, da bi se o vprašanju samoupravljanja pogosto sestajali in da bi izmenjali izkušnje samoupravnih organov tudi v merilu okraja

-ko

(Nadaljevanje s 1. strani)

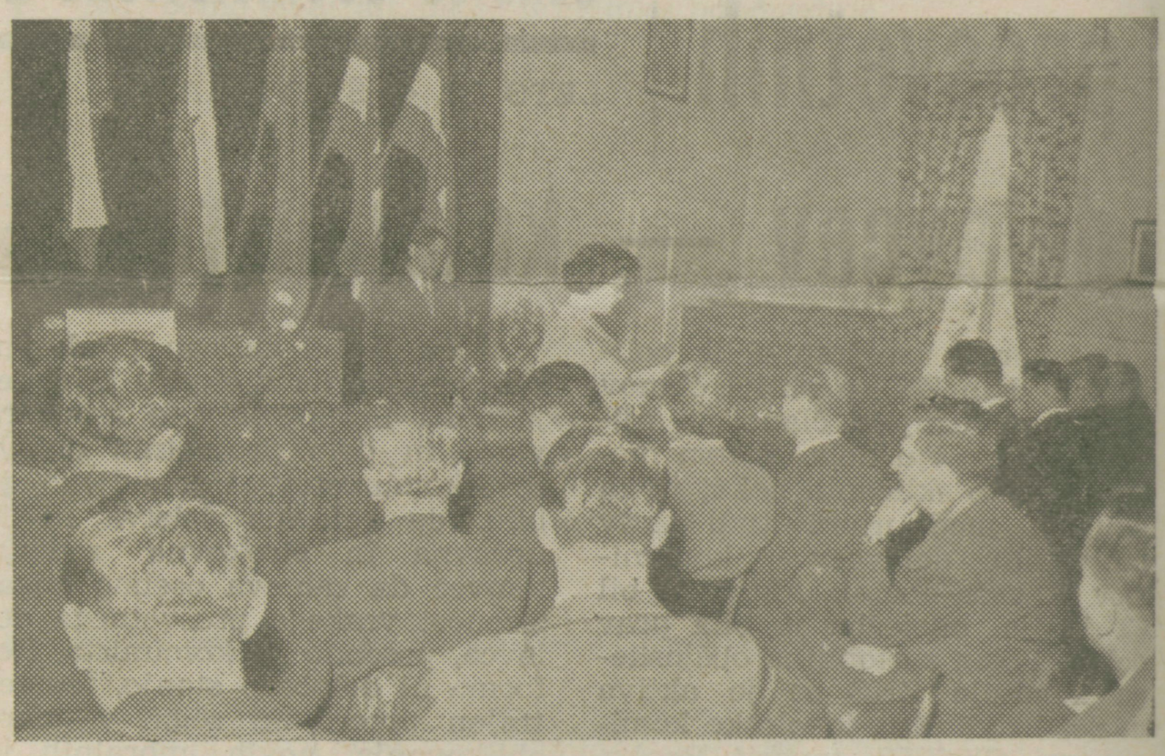
ra praksa dela komunistov povzroča probleme, namesto da bi jih odpravljala in da lahko postane komunist ovira za nadaljnji napredek, če ostaja na starih pozicijah. Prosvetni delavci - komunisti se bodo uveljavili, kolikor se bodo aktivno vključevali v družbeno življenje kot državljani. Na vseh forumih in v javnosti morajo zastopati koristi šole. Poudaril je tudi, da pričakuje družba od komunista - intelektualca večji prispevek k skladnemu urejanju našega samoupravnega sistema. Ko je odgovarjal na mnoga zastavljena vprašanja, je med drugim pojasnil tudi stališča do idejnih deformacij med delom študentske mladine ter poudaril, da dopušča naš sistem reševanje vseh problemov v svojem lastnem okviru.

Splošni vtis vseh udeležencev aktiva je bil, da so tovrstne oblike političnega dela zelo koristne in da bo treba z njimi v prihodnjem obdobju še nadaljevati.

Slavnostna seja občinske skupščine
Ilirska Bistrica

Po slavnostnem nagovoru predsednika občinske skupščine je pozdravila sejo delegacija pionirjev Foto: J. Keuc

Tovarišica Ljudmila Matičič predlaga, da bi se občinska zveza svobod in prosvetnih društev v Ilirski Bistrici vključila v medrepubliško kulturno prosvetno zvezo Foto: J. Keuc

Proslava 20-letnice jugoslovanskega Rdečega križa

Čeprav prištevamo jugoslovanski Rdeči križ med najstarejše članice mednarodne organizacije Rdečega križa, praznujemo v tem letu 20-letnico ustanovitve našega Rdečega križa. Vodstvo prejšnjega je skupno z ostalimi člani vlade bivše Jugoslavije zapustilo svoje ljudstvo v najtežjih časih in zbežalo na varno, narod pa prepustilo usodi. Naša sedanja organizacija Rdečega križa je sad naših borb, nastala je iz pomoči, ki so si jo vzajemno nudili vsi jugoslovanski narodi v enotnem boju proti okupatorjem in domačim izdajalcem.

Naši borci in aktivisti po terenu so nudili vso pomoč po svojem prirojenem, poštenem, tovariškem človekoljubnem čutu, v duhu idej Rdečega križa. S tveganjem lastnega življenja, z nadčloveškimi napori so prenašali ranjence, zbirali živila, zdravila, obleko in skrbeli za ilegalce.

V takih pogojih je nastal jugoslovanski Rdeči križ v Gradacu v Beli Krajini.

Delček vsega tega smo občutili tudi na našem domačem področju. Marsikdo morda še niti ne ve, da je bila prav leta 1944 iz Padeža pod Kozjanami prenešena partizanska bolnica, imenovana »Zalesje«, v neposredno bližino Ostrožnega brda. Sosednje vasi: Ostrožno brdo, Kozjane in Suhorje, kakor tudi druge so v glavnem oskrbovale bolnico s hrano, sanitetnim materialom, organizirale straže in stalno nudile vso potrebno pomoč. Bolnica je bila v enostavni, hitro zbiti baraki s slamnatimi stenami in pokrita z deskami in lepenko, vendar kljub temu dobro zamaskirana, saj se ji je bilo potrebno približati na pet metrov, da jo je bilo možno sploh odkriti. Pogoji dela v njej so bili za današnje pogoje nevzdržni. Kljub pomanjkanju kirurškega instrumentarija, ob brlenju karbidovke in petrolejke je bila že prve dni meseca junija 1944 izvršena prva amputacija noge, ki je popolnoma uspela.

Iz ohranjene dokumentacije je razvidno, da je bilo do 20. januarja 1945 v bolnici oskrbovanih 210 pacientov.

Zaradi stalnih hajk in sovražnikovih ofenziv je bila bolnica prisiljena, da se je večkrat selila, dokler se ni marca 1945 dokončno preselila v Slovenijo.

Da osvežimo spomine, da seznanjamo našo mladino s prestanimi grozodejstvi in damo priznanje vsem, ki so kakorkoli prispevali k zmagi naših narodov in današnjim uspehom, organizira organizacija Rdečega križa Ilirske Bistrice v počastitev 20-letnice obstoja Rdečega križa osrednjo proslavo prav na tem območju naše občine, koder so načela te organizacije prišla najbolj do izraza.

S svojo udeležbo bodo občani najbolj dokazali, da so še vedno pripravljeni sodelovati v okviru organizacije Rdečega križa, vendar v duhu utrjevanja miru in odpravljanja socialno-zdravstvenih problemov.

Stana Pugelj

SAMOUPRAVA *naših* OBČANOV

V SOBOTO, 13. JUNIJA, STA SE OBČINSKI ZBOR IN ZBOR DELOVNIH SKUPNOSTI OBČINE IL. BISTRICA SESTALA NA 17. REDNI SEJI.

Odborniki so med ostalim razpravljali o naslednjih pomembnih vprašanjih:

1. Priprave za izdelavo perspektivnega plana

Na podlagi kratkega poročila o pripravah na izdelavo perspektivnega plana in na podlagi izčrpnejše obrazložitve predsednika skupščine je bilo ugotovljeno, da naše gospodarske organizacije še niso pristopile k resnejšim pripravam za izdelavo tega pomembnega dokumenta. Vsako podjetje mora najprej ugotoviti razvojno pot za več let nazaj in to mu lahko služi za osnovo nadaljnjega razvoja. Proučiti je treba vse momente, ki imajo tak ali drugačen vpliv na ekonomska dogajanja v samem podjetju in izven njega. Šele tako, papolnoma razčiščeno stanje bo lahko služilo gospodarski organizaciji kot osnova za planiranje bodočega razvoja ter bo obenem tudi izdatna podpora izdelavi perspektivnega plana komune.

Sklep skupščine je bil, da izdela pristojni organ za planiranje pri skupščini občine na podlagi razprave priporočilo v zvezi s pripravo in izdelavo perspektivnega plana in ga pošlje vsem gospodarskim organizacijam na območju komune. To priporočilo naj bi služilo kot nekake teze za predvideno posvetovanje predstavnikov podjetij in skupščine, ki naj bi bilo sklicano v začetku julija.

2. Poročilo o poslovanju sklada za šolstvo v l. 1963

Iz izčrpnega poročila o poslovanju sklada za šolstvo v letu 1963 je bilo razvidno, da so bili planirani dohodki preseženi za 23 % in planirani izdatki za 15 %, tako da je ob zaključku poslovnega leta 1963 znašal saldo 9,5 milijona din. Ta sredstva se v celoti prenesejo v dohodke za leto 1964 z obvezo, da se 2,7 milijona din planira za investicije šoli v Podgradu.

Finančni načrt sklada za leto 1964 predvideva razpolaganje s 145 milijoni din, kar predstavlja v celoti povečanje za 21 %. Od skupnega zneska bo za osnovno dejavnost osnovnih šol potrošenih 128 milijonov, kar je prav tako za 21 % več kot v letu 1963.

Poročilo je bilo razširjeno tudi na obravnavo nekaterih važnejših problemov v našem šolstvu. Med drugim je bilo poudarjeno nagrajevanje prosvetnih delavcev. Ugotovljeno je bilo, da so povprečni osebni dohodki učiteljev in predmetnih učiteljev v Il. Bistrici na republiškem povprečju. Še vedno pa se opažajo nekatere pomanjkljivosti v samih sistemih nagrajevanja, ki jih bo treba v bodoče vsekakor odpraviti. Nadaljnja pereča vprašanja so pogoji, v katerih živijo učni kadri na podeželju in v mestu glede stanovanj še posebej pa problem prostorov, v katerih je pouk. S tem v zvezi bo potrebno izdelati dolgoročnejši plan, s katerim bo predvideno načrtno in postopno urejevanje vseh problemov šolstva kot izredno pomembne dejavnosti našegi družbenega življenja.

3. Odlok o višini štipendij

Na zadnji seji skupščine je bil sprejet tudi odlok o višini štipendij, ki se bodo v naprej izplačevale dijakom in studentom. Odlok predvideva naslednje:

1. za reden študij na fakultetah, umetniških akademijah in višjih šolah znaša štipendija do 18.000 din mesečno, za zadnje leto študija pa do 22.000 din;
2. za šolanje na vseh srednjih šolah in gimnazijah do 14.000 din, za zadnji dve leti pa do 17.000 din mesečno.

Izjemoma pa se lahko študentom in dijakom iz socialno ogroženih družin določi štipendija tudi do 22.000 din mesečno.

Štipendija osebe, za katero se izplačuje otroški dodatek, sme znašati največ toliko, kolikor znaša razlika med manjšim zneskom ustrezne štipendije in zneskom otroškega dodatka, ki se zanjo izplačuje.

Ob 20-letnici pokola in požiga vasi PODBEŽE

Prebivalci vasi Podbeže praznujeo vsako leto 18. maja svoj krajevni praznik. To je črno zapisan dan v zgodovini vasi, ko je okupator pred dvajsetimi leti uniči mnogo življenj in požgal več domačij.

Na pobudo KO ZB Podgrad in s pomočjo občinskih organizacij je bila postavljena spominska plošča kot znak trajnega spomina na žrtve, ki so dale svoja življenja za svobodo.

Ob tej priliki se je zbralo večje število domačinov in prebivalcev okoliških vasi, da bi počastili spomin preminulim žrtvam. Mnogi so prišli od daleč z motornimi vozili, saj je bila obnovljena vaška cesta, ki so jo pomagali urejati tudi pripadniki garnizona Podgrad. Pri proslavi so sodelovali prosvetno društvo »Tomo Šorli« s pevskim zborom, ki je zapel 4 pesmi in folklorna in dramska skupina garnizona Podgrad. Uvodne besede je spregovoril tovariš Gabršnik, nato pa je stopil na govorniški oder tov. major Joško Maorič in med drugim dejal: »Minilo je dvajset let, odkar so naši bratje in očetje v tej lopi dali svoja življenja za svobodo. Od 24 mladih gospodarjev, polnih življenja in naprednega idealizma je ostal samo kup pepela, njihova imena pa so zapisana v dolg imenik jugoslovanskih rodoljubov, ki so se skupno žrtvovali in skupno borili proti fašističnim osvajevalcem naše domovine. Nemški fašizem je požigal vasi, pobijal nedolžno prebivlastvo, toda klicev svobode, ki je gorela v srcu vsakega vaščana, niso mogli zatreti.

Maj je lep mesec, vse se prebuja, hribi zelenijo, toda za nas Podbežce in bodoče rodove bo ostal 18. maj žalosten spomin, čeprav so nam te žrtve postavile temelj lepšega življenja. Težko je umreti, posebno pa je bila težka zadnja ura teh junakov, ko so bili zdravi pripeljani v slamnati hlev, kjer so živi zgoreli. Misel na bližnje je bila hujša kot ogenj, ki jih je objel v rdečo smrt.

Naši vaščani so padli tudi drugod po naši domovini. Na otoku Korčuli je zapisano ime borca Stanka, v bližini Klane je hrabro preminl Milan, v tržaškem krematoriju je zgorel Ivan, na Notranjskem je bil zadet Nine, v Suhi krajini pa počiva mladi borec Janez.

Dragi padli, bodite prepričani, da vaša življenja ne bodo nikoli pozabljena in da ne bomo nikoli pozabili, da ste dali življenje za našo lepšo bodočnost. Slava vašemu spominu!«

Po govoru je pozdravil vse prisotne tov. Dolgan Anton - Branko, predsednik KO ZB Il. Bistrica.

Program je bil lepo sprejet v zadovoljstvo vseh prisotnih, ki so tiho v sebi sklenili, da se bodo vsako leto zopet zbrali in počastili spomin žrtev iz Podbež.

J. Mavrič

HUMOR

SREČO JE IMEL

V vojašnici je na banketu rekel poročnik dekletu:

»Ali poznate tistega oficirja tamle? Je največji podlež, kar sem jih kdaj poznal!«

»Ali veste, kdo sem jaz?« odgovori dekle. »Sem hčerka tistega oficirja!«

»Ali pa vi veste, kdo sem jaz?« naglo vpraša poročnik

»Ne.«

»Hvala bogu!« vzklikne poročnik in zbeži.

*

Žena: »In kdaj si zapazil, da nimaš dežnika?«

Mož (profesor): »Ko je nehalo deževati in sem ga hotel zapreti.«

Kaj smo razpravljali na medobčinski konferenci Rdečega križa

2. JUNIJA 1964 SO SE V ILIRSKI BISTRICI ZBRALI ZASTOPNIKI IN AKTIVISTI ORGANIZACIJE RDEČEGA KRIŽA IZ OBČIN ILIRSKA BISTRICA, SEŽANA IN POSTOJNA, DA SKUPNO PREGLEDAJO USPEHE IN POMANJKLJIVOSTI DELA ORGANIZACIJE, IZMENJAJO IZKUŠNJE IN NAJDEJO NOVE DELOVNE OBLIKE.

Ugotovilo se je, da so problemi v teh treh občinah isti, čeprav ne enako številni, pa tudi pogoji za njihovo reševanje niso enaki. Na konferenci so govorili o pomoči ostarelim, onemoglim, invalidom, osamljenim, bolnim, podmladkarjem in mladini – vsem, ki so pomoči in skrbi potrebni. Res, kakor organizacija Rdečega križa nima meje v mednarodnem merilu, tako tudi ne pozna razlike in privilegijev pri svojem delu. To delo je večkrat težko in nehvaležno, ker so dejavnosti Rdečega križa preobsežne, da bi vse uspešno reševali, zato je nujno, da aktivisti poznajo teren, na katerem delajo, znajo presoditi, kateri od problemov je nujnejši in da znajo pritegniti k reševanju vse činitelje od strokovne službe do družbeno-političnih organizacij, kajti le v skupnosti je moč. Če za problem tuberkuloznega bolnika, alkoholika in njegove družine, ostarelega, onemoglega, socialno ogroženega, otroka brez varstva, za probleme matere samohranilke, za vprašanje asanacije in ureditve vasi, za prehrano šolskega otroka, posebno vozača zainteresirano vse organizacije, vso družbo, je uspeh prav gotovo zagotovljen.

Zdravstvena vzgoja, ki jo organizacija Rdečega križa izvaja potom predvajanj zdravstvenih filmov, predavanj, tečajev prve pomoči, domače nege bolnika, nege dojenčka po vaseh in v gospodarskih organizacijah ima samo en skupen cilj – pomagati našemu državljanu pri ohranitvi lastnega zdravja in zdravja skupnosti. Zato so aktivisti Rdečega križa občin Il. Bistrica, Sežana in Postojna sklenili, da bodo – poslužujoč se raznih oblik – svoje poslanstvo v skrbi za človeka nadaljevali. Naša dolžnost je, da jim pri tem pomagamo, da bomo drugič na taki konferenci ugotavljali še večje rezultate v zadovoljstvo nas in vse naše družbe.

Stana Pugelj

Udeleženci medobčinske konference RK za občine Ilirska Bistrica, Sežana in Postojna dne 2. junija 1964

Dva meseca po V. kongresu zveze sindikatov Jugoslavije

Kongres ZSJ, ki je bil od 20. do 25. aprila letos v Beogradu, je opozoril na potrebe po nekaterih spremembah v naši družbeni in gospodarski praksi. Isto smer nam kažejo tudi smernice za VIII. kongres ZKJ, sklepi in priporočila zvezne skupščine in sedaj tudi že njihova konkretizacija s sklepi republiških skupščin predvsem v SR Sloveniji in Hrvatski. Osnovni poudarek kongresa je bil dan dvigu standarda naših delovnih ljudi, boljšemu osebnemu dohodku kot vzpodbudi za boljše, bolj produktivno in bolj racionalno delo. Pot za uresničitev tega cilja pa naj bi po mnenju kongresa držala preko večjih materialnih pristojnosti in odgovornosti delavskega samoupravljanja v gospodarskih organizacijah, kjer naj bi razpolagali tudi s sredstvi za razširjeno reprodukcijo ter preko razširjene materialne baze komun. Obenem bi oblastni forumi izgubili svojo odločujočo vlogo pri investicijah, investicijski fondi od zveznega do občinskega naj bi odpadli, sredstva, ki jih je treba združevati za večje investicije, pa naj bi se združevala po principih bančnega poslovanja. Investicije naj bi se dodeljevale po neposredni, takojšnji rentabilnosti, ker je to tudi za zaostale kraje bolje kot investicije, ki so nastale iz takoimenovanih političnih pobud in ki zahtevajo vsakoletno pokrivanje izgub. Za razvoj zaostalih krajev bi obenem še nadalje prispevali vsi razviti kraji preko posebnega sklada, ki pa bi tudi moral upoštevati predvsem rentabilnost posameznih vlaganj. Istočasno naj bi posvetili večjo pozornost problemom družbenih služb, zlasti šolstvu, zdravstvu in otroškemu varstvu ter bolj pokrili njihove sedanje in razvojne potrebe.

Mirno lahko ugotovimo, da so ta stališča naletela na splošno na odobravanje vseh naših delovnih ljudi. Zato ni čudno, da lahko ugotavljamo veliko pripravljenost delovnih ljudi, da se borijo za te cilje v svojem vsakodnevnem življenju in delu. Medtem lahko ugotovimo, da so tako zvezni kot republiški organi že začeli izvajati ukrepe za njihovo uresničevanje. N. pr. zveza je prepustila delovnim organizacijam preko 30 milijard s tem, da se je odpovedala prispevku iz dohodka in skoro 10 milijard s tem, da so se spremenili prometni davki, v naši republiki je bil izvršen rebalans plana v korist šolstva, ustavljena je bila vrsta investicij, ker ni bilo zagotovljenih sredstev ali ker je bila dokumentacija pomanjkljiva, investicijski skladi se odpravljajo in njihovo vlogo prevzemajo banke. Vse te ukrepe seveda lahko ocenimo le kot začetek.

Manj uspeha pa ugotavljamo v delovnih organizacijah. Precej je ljudi, ki so obrnili svoje oči samo navzgor, ne vidijo pa, kaj vse je treba storiti doma, v lastnem podjetju. Niso redki tudi gospodarski operativci, ki mislijo, da je to le kampanja, ne pa bistvena preusmeritev, ter se držijo načela: »Sedaj molči ali po potrebi tudi pokimaj, v praksi pa delaj po starem, tale gonja za standard se bo spreletela in nadaljevali bomo, kot smo delali doslej.« Tako stanje nato izziva v delavcih vtis, da sicer naše vodstvo hoče dobro, da pa ne more tega izvesti, ali pa stališče, da v njihovem podjetju bo vse ostalo pri starem. Glavna borba za uresničenje novih načel bo torej v delovnih organizacijah in v komunah.

Dosedanje investicije so nam pogosto garantirale le nizko proizvodnjo ob delu v eni izmeni in ob zelo nizkem izkoriščanju kapacitet. Povprečni izkoristek v našem okraju je bil v začetku tega leta nekako 60 %, v samo eni izmeni je delalo 64,6 %, v dveh izmenah 24,1 % in v treh izmenah 11,3 % delavcev. V občini Ilirska Bistrica so te številke precej ugodnejše, predvsem zaradi tovarne Lesonit (samo v eni izmeni 46,6 %, v dveh 34,5 % in v treh 18,9 % delavcev. Prav ta tovarna ima tudi najboljši izkoristek kapacitet. Ni čudno, da pomeni to obenem tudi največje osebne dohodke ob najugodnejši delitvi za sklade, ob velikih lastnih sredstvih za reševanje skupnih problemov standarda in za razširitev proizvodnje. Naj na tem primeru ilustriramo sprejeto načelo o delitvi med družbo in delovno organizacijo: ako smo doslej takim delovnim organizacijam čim več sredstev jemali in jih prelivali v nove centralizirane, često ekonomsko manj utemeljene investicije, bomo sedaj zlasti visoko rentabilnim podjetjem čim več sredstev puščali, da se sama, po odločitvi svojih samoupravnih organov rentabilno in organsko razvijajo ob neposredni zainteresiranosti za svoje delo dobro nagrajenih proizvajalcev. Seveda zahteva razpolaganje z večjimi sredstvi toliko večjo odgovornost vseh proizvajalcev: sredstva, ki smo jih ustvarili, moramo potrošiti čim bolj racionalno. To pa med drugim pomeni tudi tako nagrajevanje, da bo za delavca vzpodbudno, da se bo osebni dohodek gibal v skladu z gibanjem produktivnosti – a tam, kjer je sedaj zaostajal za porastom produktivnosti, moramo doseči, da se bo toliko časa gibal hitreje od produktivnosti, dokler ne dosežemo res vzpodbudnih razmerij. To pomeni, da je ceneje zgraditi stanovanja in izšolati kadre za drugo in tretjo izmeno, kot pa postaviti novo tovarno za iste proizvode in delati v obeh tovarnah v eni izmeni. To pomeni, da je ceneje odpraviti ozka grla, urediti kooperantske odnose, organizirati proizvodnjo, da bo tekla brez zastojev, kot pa postavljati nove tovarne. To pomeni, da je ceneje proizvajati v velikih serijah ob povezovanju in delitvi dela med tovarnami in z njimi razbijati občinske in tudi republiške meje, kot pa imeti v vsaki občini napol obrtno tovarnico, ki proizvaja za zaprti trg te občine veliko število proizvodov v majhnih serijah. To pomeni tudi zapiranje, odpravo nerentabilnih podjetij in prelivanje delavcev v bolj produktivna podjetja. To pomeni nazadnje, da je ceneje izvažati tiste proizvode, ki jih lahko proizvajamo v velikih serijah po svetovni ceni ali celo ceneje, ter uvažati proizvode, ki jih ne moremo proizvajati na moderen način – skratka, bolje je vključiti se v mednarodno delitev dela, kot pa težiti istočasno za avtarkijo in za zaščito naše neracionalne proizvodnje z visokimi zaščitnimi carinami. Kaj pomeni pravilno reorganizirati proizvodnjo in preiti na delo v izmenah, nam kaže primer tovarne Peko, kjer so samo s temi ukrepi, brez povečanja kolektiva, dosegli v nekaj mesecih 30 % višjo proizvodnjo in skoro 10.000 dinarjev višje osebne dohodke ob povečanju skladov.

Seveda je pogoj za več izmen marsikje delovna sila, zlasti kvalificirana. In vendar smo sredstva za šolanje kadrov po delovnih organizacijah slabo izkoriščali, šole pa pogosto prepustili životarjenju. Osebni dohodki pomenijo na naših šolah od 85 % do celo 92 % vseh izdatkov njihovih proračunov. Sredstev za redno delovanje, za pouk, ki ne sloni samo na besedah, torej skoro nimajo. Včasih nimajo niti za kredo, kaj šele, da bi imele za opremo kabinetov, za izpopolnjevanje zbirk, za razvoj strokovnih in leposlovnih knjižnic, za prepotrebne ekskurzije, za šolske potrebščine vseh ali vsaj najrevnejših učencev in druge potrebe. Osebni dohodki prosvetnih delavcev pa ob tem zaostajajo za osebnimi dohodki v gospodarstvu in večinoma tudi za osebnimi dohodki v upravi. V našem okraju znaša povprečna plača učitelja 41.350 din, predmetnega učitelja 43.634 din in profesorja 50.378 din (v Ilirski Bistrici pa 42.000 din, 43.000 din, oziroma 45.000 dinarjev!), medtem ko ima najnižje plačan učitelj za svoje redno delo celo le 27.300 din. Samoupravljanje na šolah nima prave osnove, saj je njihov proračun večinoma še vedno administrativno določen, ne pa pogodbeno ugotovljen v sorazmerju z delom, ki so ga prevzele. Le nekaj šol v okraju ima uvedeno merjenje dela s sodobnimi merili, predvsem s pedagoško uro ter sklenjene z učitelji primerne pogodbe o delu. Znano nam pa je, da niti administrativno odrejenih sredstev šole ne dobivajo vedno v proračunskih dvanajstinah, da še vedno ponekod najprej zmanjka za šole. Taki primeri nato izzivajo ostre reakcije prosvetnih delavcev, ki so popolnoma upravičeni, da se borijo za materialno osnovo svojega dela. Smatram, da je preusmeritev republiškega proračuna in sedanje preusmerjanje večine občinskih proračunov na večjo udeležbo šolstva šele prvi korak. V naslednjih letih bi morali biti komunalni problemi, problemi skupne potrošnje delavcev v komuni sploh prva naloga, pri čemer bi morali posvetiti pozornost zlasti šolstvu. Ako je sredstev premalo, naj jih raje zmanjka za kaj manj važnega kot je vzgoja naših bodočih generacij. Ob tem moramo postaviti vprašanje: ko smo izdelovali sedemletni plan razvoja naše komune ali naše delovne organizacije, ali smo planirali posebej razvoj standarda? Ali smo obdelali probleme, ki jih mora prinesti naraščanje osebnih dohodkov, večja zaposlenost v družini (otroško varstvo, servisi!), delo v več izmenah (prevozi na delo), istočasno pa tudi naraščanje mest (preskrba, rekreacija, urbanistična ureditev, ki ne bo zavirala razvoja, temveč ga vzpodbujala na najbolj racionalen način. Konkretna stališča o tem je v okviru pokongresne aktivnosti pred kratkim sprejel tudi Občinski sindikalni svet v Ilirski Bistrici!). Marsikje plani delovnih organizacij in komun teh vprašanj sploh ne obsegajo, ali pa so podatki mnogo premalo proučeni.

Nadaljnji razvoj samoupravljanja terja od nas tudi, da posvetimo vso pozornost uresničevanju takih načel odnosov med ljudmi, kakršne predvideva naša ustava in statuti naših delovnih organizacij. Ena od prvih nalog vseh zavednih delavcev je torej, razbiti vse poizkuse, da bi statuti ostali mrtva črka, doseči, da bodo vsi pravilniki delovne organizacije v skladu z njenim statutom, še zlasti pravilnik o nagrajevanju po delu in pravilnik o delovnih odnosih ter doseči, da bomo pravilnike izvrševali, občasno pa popravljali in nadalje razvijali v skladu z rastjo naše socialistične demokracije. Doseči moramo tudi, da bodo ekonomske enote v večjih podjetjih postale res oblika samoupravljanja, preko katere bodo delavci ne le delili svoje osebne dohodke, temveč tudi skrbeli za razvoj proizvodnje, za vzdrževanje sredstev za delo, za skupne probleme svojega standarda in ostale probleme, ki jih pred njih postavlja vsakodnevno skupno delo. Tak razvoj lahko dosežemo samo, ako bomo zanj navdušili vse proizvajalce, tako tiste pri strojih kot tudi strokovnjake, inženirje, ekonomiste, organizatorje proizvodnje in da bodo za svoj trud tudi takoj in primerno nagrajeni. Ni več mogoče ločiti delavcev v podjetju na tiste, ki delajo po učinku in na strovkovnjake, ki imajo fiksne dohodke, ne glede na svoj trud in na uspeh svojega dela: tudi intelektualno delo lahko merimo in ga moramo primerno nagraditi.

Sklepe kongresa sindikatov, Smernice Centralnega komiteja ZKJ za predkongresno aktivnost Zveze komunistov in vse navedene želje naših delovnih ljudi moramo torej predvsem uresničevati vsak v svoji delovni organizaciji. Samo tako delo nam bo istočasno jamstvo za uspeh in legitimacija, da zahtevamo spremembe dela od vseh tistih, ki bi želeli nadaljevati po starem.

Andrej Grahor

Pišejo naše žene Pišejo naše žene

Bilo je spomladi 1945...

S kmetov sem. Pri nas je običaj, da se za Jurjevo »odpre« paša. Takrat se udinjajo pastirji. Sleherno pomlad sem to doživljala. Morda je bilo v meni to tako živo, da mi je prav spomin na to navado pomagal v hudi stiski.

Tudi takrat je bila pomlad. Bila sem v ilegali. Z Majo sva dobili nalogo, ki se je nekoliko razlikovala od prejšnjih. V Podgoro sva šli, da pripraviva ljudi na veliki dan — osvoboditev. Pot je bila nevarna. Vodila nas je po stezi mimo sovražnikovih vrst. Upali sva, da bo sreča najina spremljevalka. Kar iznenada se usuje na naju jeklena toča. Streljali so četniki iz opazovalnice na hribu. Ustavili sva se in mahali z rokami naj ne streljajo. Približali so se nama do zob oboroženi in začelo se je izpraševanje. Misli so nama bliskovito delovale. »Jurjevo je, v Novokračine greva iskat pastirčke,« sva hiteli dopovedovati s kar se da naivnim obrazom. Menda sva izgledali, kot da bi prišli s prave gruntarske gmajne, saj naju je bilo samo zdravje. Še in še so silili v naju z vprašanji in poizvedovanjem. Pogumno sva se držali. Pustili so naju. Pot sva nadaljevali mimo pašnikov in vsak, ki je pasel živino, se nama je zdel najin rešitelj.

Vasica sredi Jelš

Čas hiti. Vsakdanje skrbi so zabrisale marsikaj, vendar ko se srečam z ljudmi iz Zajelšij, me spreleti nekaj toplega. Utrip njihove dobrote čutim še danes. Tam živijo še dobre strine, ki so nam mesile kruh z moštom. Imenovale so ga »podčepnja«. Vso noč so ga pekle v žerjavic, da smo si zjutraj, ko smo ga jedli, greli mrzle prste ob njem. Ugodje, ki ga čutim še zdaj! Zima. Sneg. Vsako jutro so zgazili sneg na vse strani, da ne bi bile stopinje, ki so nas vodile iz bunkerja na delo po terenu, sumljive. Z nami so preštudirali in v duhu prehodili marsikatero pot. Varne smo se čutili ob njih. In danes, ko sem srečala nekoga izmed njih, sem začutila živo potrebo, da nekaj o tem spregovorim.

Akcija članov gorske straže

V soboto in nedeljo, 23. in 24. maja smo člani Gorske straže markirali pot na Snežnik. Z markiranjem smo začeli ob vznožju Ahca nad Il. Bistrico. Večji del poti smo markirali po cesti, le pri Gabrovcu in »bistriški bajti« smo »sekali« ovinek in markirali staro pešpot. Zvečer smo prispeli na Sviščake, kjer smo prespali in zgodaj zjutraj nadaljevali pot. Markirali smo tudi staro pot pri Gabrijelu, ki je zelo priljubljena starim planincem iz Il. Bistrice, ker pelje med drevjem v hladu in so nanjo tudi navajeni.

Novost na mesnem tržišču

Z UMETNIM MLEKOM MESO TELET, PITANIH

Telečje meso je vedno iskano na tržišču, ker je lahko prebavljivo in zelo hranilno. Tovrstno meso ne prihaja na tržišče le občasno, kot je n. pr. jančje; pojavlja se na trgu v enakih količinah preko celega leta, v turističnih krajih pa se ga največ potroši poleti.

Telečje meso dobimo na trg bodisi od telet, klanih takoj po telitvi (to le redkokdaj in samo v nekaterih zahodnih deželah), bodisi od telet, starih 1, 2 ali 3 mesece – spitanih z mlekom in z dodanimi koncentriranimi krmili – žive teže od 60–120 kg.

V zadnjem času se na tujem tržišču pojavlja tako imenovano »belo meso« telet, pitanih z »regeneriranim mlekom«. Tak specialen način pitanja telet se začne 7. dan po telitvi in traja leto dni, ko tele zraste do teže 150–200 kg. Meso takih spitanih telet je zelo kvalitetno, okusno in iskano, posebno v zahodnih državah z visokim življenjskim standardom. Tako meso se dobi tudi pri nas n. pr. v maloprodajnih trgovinah kmetijskega kombinata Beograd, ki ima svoje pitališče telet za belo meso v Pančevačkom Ritu. Ta kombinat izvaža tako spitana teleta tudi v Italijo.

Teleta za belo meso pitamo izključno z regeneriranim mlekom in brez dodajanja kakršnih koli koncentratov. Regenerirano mleko (umetno mleko, mleko v prahu) ima iste sestavine kot naravno mleko. Pred napajanjem ga raztopimo v vodi. Kemični sestav tega mleka v prahu, ki ga k nam uvažamo iz Holandije preko Italije – tovarne »NAVOBI«, je takle: vode 4,6 %, surovih beljakovin 27,58 %, surovih maščob 20,82 %, rudninskih snovi 6,8 % in brezdušičnega izvlečka 45,52 %. Poleg tega so mleku dodani še vitamini A, D-3, C, E in auromicin.

Za takšen način pitanja telet oskrbujejo naša pitališča s potrebnim mlekom v prahu nekateri italijanski kupci našega belega mesa preko nekaterih naših izvoznih podjetij. Italijanski kupci tako spitanih in zaklanih telet nas oskrbujejo z mlekom v prahu po ceni 257 dinarjev za kg s plačano carino fco jugomeja z obvezo, da bodo odkupili vsa s tem mlekom spitana in zaklana teleta po ceni 740 italijanskih lir za 1 kg (neodrta, brez glave in nog). Za zaklana in tako spitana teleta dobijo proizvajalci, seveda če teleta izpolnjujejo pogoje (zahtevana teža in izplen) premijo 100 dinarjev za 1 kg žive teže.

Pri pitanju telet za belo meso je potrebno za 1 kg prirastka žive teže (po izkušnjah KK Beograd) okoli 1,5 kilograma mleka v prahu, kar znese (če računamo samo krmo) 386 din stroškov za 1 kg prirastka.

Gospodarski račun takšnega načina pitanja telet je približno takle:

Stroški pitanja:

	din
1. tele, žive teže okoli 50 kg (450 din za 1 kg ž. t.)	22.500
2. Potrošeno mleko v prahu = 225 kg × 257 = 57.825 din)	57.825
2. Potrošeno mleko v prahu za prirast 150 kg žive teže (150 kg × 1,5 = 225 kg × 257 = 57.825 din)	57.825
3. Ostali stroški (krma sodeluje pri skupnih stroških s 60 %)	37.550
4. Posebni stroški (boksi za teleta in drugo)	10.000
Skupaj	127.875

Izkupiček:

1. Premija za 200 kg žive teže po 100 din	20.000
2. Prodano meso (200 kg × 70% – izplen = 140 kg × 740 lir × 1,20 – devizni faktor)	124.320
Skupaj	144.320

Torej znaša čisti dobiček pri enem teletu 16.445 din (144.320 – 127.875), kar pomeni, da bi bilo tovrstno pitanje brez premije negospodarsko, saj bi se tedaj pokazala zguba v višini 3.551 dinarjev.

Morda bi bilo potrebno proučiti, če je takšno pitanje gospodarsko upravičeno pod sedanjimi pogoji: uvoženo mleko za pitanje se namreč koristi samo za odgovarjajočo količino z njim spitanih in izvoženih telet. Če bi se pri takšnem načinu pitanja dosegel prirast kilogram za kilogram (če bi za 1 kg prirasta pokrmili samo 1 kg mleka v prahu), bi bil rentabilitetni račun dokaj ugodnejši. Posebej bi bilo še potrebno raziskati drugo stran tovrstnega načina pitanja, in sicer to, ali je, glede na to, da dosegamo za pitano govedo I. razreda, težko od 420 do 700 kg na italijanskem tržišču ceno 450 lir za kg, cena 740 lir za 1 kg tako pitanega teleta realna.

Ing. Dragoljub Ivanović,
Zvezni sekretarijat
za trgovino, Beograd

(Prevedel Jože ing. Žnidaršič)

Obiščite znano gostilno

Pri Acotu

v Podgradu, ki vam nudi vse vrste specialitete, odlična istrska in druga visokokvalitetna vina po konkurenčnih cenah.

Sekcija bistriških študentov

Študentje bistriške občine smo že dolgo časa čutili, da bi morali biti organizirani v svoji sekciji, da bi morali nekje manifestirati številne sposobnosti svojih članov, ki bi sodelovali pri reševanju problemov v komuni. Srečevali smo se na fakultetah, v gledališču, na ulici in po kavarnah – toda le bežno, nikoli pa se nismo zbrali in skupno prerešetali svoje probleme.

Kar ni uspelo generacijam pred nami, je uspelo nam: ustanovili smo sekcijo študentov občine Ilirska Bistrica, ki šteje kar 56 članov. Kako smo bili presenečeni, ko smo spoznali, da naše vrste le niso tako redke.

Sekcija je sprejela svoj program dela, v katerem je na prvem mestu sodelovanja z vsemi gospodarskimi in družbeno-političnimi organizacijami v komuni. Predvsem nas zanima kadrovska politika in seveda štipendiranje; kjer nas »čevelj najbolj žuli«. Organizirali bomo predavanje s sodobno tematiko, pripraviti pa želimo tudi nekaj družabnih večerov in športnih srečanj. Najvažnejše točke programa bomo izvedli poleti in v jeseni, ker nas sedaj študij najbolj priganja in vsakomur je čas strogo odmerjen.

Prepričani smo, da bomo pri svojem delu našli v komuni popolno razumevanje. Le s skupnimi močmi bomo dosegli uspehe, ki jih pričakujemo.

M. Š.

Tudi čevljarji čevljarskega servisa pri Stanovanjski skupnosti v Ilirski Bistrici si želijo, da bi uprava začela kaj kmalu misliti na sodobnejšo opremo servisa, ki bi jim gotovo olajšala delo in povečala delovno storilnost

IZ NAŠIH VASI

UREDILI SO SI CESTO

Vaščani Gor. Zemona so na več sestankih razpravljali, kako bi pristopili k popravilu svoje poti. Nekaj dni od tega so se na pobudo tov. Kalca, cestnega nadzornika, ponovno zbrali ter odločili, da si morajo tudi cesto urediti, čeprav imajo polne roke dela na polju.

Iz cestnega sklada občinske skupščine jim je bilo dodeljenih 213.000 din za cesto od Vage do Gor. Zemona. Ker je gornji znesek za 3,5 km dokaj skromen, so se odločili, da gredo na delo vsi vaščani, tako da bi denar porabili le za prevoz kamenja. Taka odločitev je vsekakor zares pravilna, saj so pripeljali na cesto nad 150 m³ kamenja in lahko ugotovimo, da se njihova cesta vse po osvoboditvi tako temeljito ni popravila.

Treba je povedati, da je tak način organizacije prostovoljnih del lahko za zgled tudi drugim vasem, saj vemo, da nimamo še dovolj sredstev, s katerimi bi vzdrževali v celoti ceste IV. reda.

Sabojne je vas, ki ji gre pohvala

Čeprav pelje v Sabonje dokaj dobra cesta, vendar se vaščani s tem niso zadovoljili, kajti radi bi, da bi njihova cesta v dolžini okrog 2 km res bila cesta. Na sestanku vaškega odbora SZDL in drugih organizacij so se pomenili, da sredstva, ki so jim dodeljena iz cestnega sklada, koristno uporabijo in čim več napravijo.

Na osnovi gornjega so se zglasili pri Komunalnem podjetju, ki je prevzelo v svoje upravljanje ceste IV. reda ter prosili za nasvet in pomoč. Ker je cesta, ki se odcepi od ceste III. reda Il. Bistrica — Podgrad v kraju, kjer ni za cesto primernega kamenja, jim je Komunalno podjetje dalo na razpolago kompresor ter jim pripravilo zadostno količino kamenja ter ga s svojim kamionom tudi dostavilo na cesto.

Vsi vaščani pa so pridno pomagali pri pripravi in nakladanju kamenja, tako da je bilo delo v nekaj dneh končano.

Pobuda vaščanov Sabonj je pohvale vredna, saj so za 290.000 dinarjev pripravili na cesto nad 150 m³ kamenja.

Turisti iz Zahodne Nemčije med nami

V MESECU JUNIJU JE PREŽIVELA V ILIRSKI BISTRICI 3-TEDENSKO LETOVANJE SKUPINA TURISTOV IZ ZAHODNE NEMČIJE. TURISTI SO ČLANI NAPREDNE ORGANIZACIJE »NATURFREUNDE« (DRUŠTVO PRIJATELJEV NARAVE). MED BIVANJEM V ILIRSKI BISTRICI JE PRIREDILO ZANJE TURISTIČNO DRUŠTVO V ILIRSKI BISTRICI VEČ IZLETOV V BLIŽNJO IN DALJNO OKOLICO. GOSTJE SO SE PRI NAS PRAV DOBRO POČUTILI IN SO OBLJUBILI, DA NAS BODO V PRIHODNJEM LETU ŠE OBISKALI. SLIKE KAŽEJO PRIZORE Z IZLETA IN S POSLOVILNEGA VEČERA.

Novokračine in sosednje vasi v počastitev spomina padlih v NOV

Vaščani Novokračin, Sušaka, Fabcev in Nove Vasi se pripravljajo na odkritje spominske plošče 37 padlim borcem in aktivistom, ki so darovali svoje življenje za svobodo in srečo naše socialistične domovine.

Spominsko ploščo bodo odkrili dne 26. julija in obenem bodo proglasili ta dan za krajevni praznik.

Ljudje so se v preteklosti v teh krajih le težko preživljali. Borne kmetije so jih silile, da so si iskali zaslužka po svetu, v Ameriki in drugih deželah.

Slovencem tuje oblasti, ki so tu vladale, se za te kraje in ljudi niso zmenile. Ni bilo nikakršnega napredka in življenja, temveč so dušile vse, kar je bilo naprednega. Želja po svobodi in ponos človeka je bil močnejši od zatiranja, zato se je v dneh NOB iskra upora širila in se končno razplamtela v vsesplošni odpor proti okupatorju in izkoriščevalcem slovenskega ljudstva.

Dne 12. 8. 1941 so Italijani izvršili prve aretacije. S tem dnem se je v teh vaseh še bolj okrepilo narodnoosvobodilno gibanje. Od tega dne dalje so Italijani strogo nadzirali vas Novokračine in druge ter zahtevali, da so se njim sumljivi ljudje javljali dvakrat tedensko na karabinjerski postaji v Jelšanah.

Že v letu 1943 je bil ustanovljen rajonski komitet SKOJ z nalogo, da se vključi mladina v organizirano delo proti okupatorju. Prav tako so bile v letu 1943 prve volitve v narodnoosvobodilni odbor. Sledila je ustanovitev organizacije antifašistične fronte žena in osvobodilne fronte. V tem času, predvsem pa v letu 1944, je že močno delovala organizacija KP, ki je bila s svojimi člani od vsega začetka nosilec in pobudnik naprednih idej in narodnosvobodilnega gibanja.

Nova vas, ki je oddaljena od vasi Novokračine le nekaj kilometrov, ima v zgodovini narodnoosvobodilne vojne svojstven značaj. Dne 6. IV. 1941 so Italijani zaradi napada na bivšo Jugoslavijo preselili sedem družin v okolico Firenc. V vasi je ostala le ena družina z nalogo, da varuje imetje odseljenih. Imetje, ki so ga družine zapustile, so Italijani v dobršni meri razdejali, tako da so ostale družine, ki so se ponovno vrnile, golih rok.

Že v oktobru 1941. leta so se v vasi pojavili prvi partizani, ki so jih vaščani z veseljem sprejeli in jim nudili zatočišče ter drugo pomoč.

Že v letu 1942 so nekateri vaščani delovali v odborih OF ter opravljali razne akcije za partizane. Leta 1944 so se udeležili 14-dnevnega seminarja, ki ga je organiziral odbor OF »KARETNA«. Na seminarju so se seznanili z vsebino NOB ter drugimi aktualnostmi sedanjega časa.

Tako kot v drugih vaseh, so vaščani iz vasi Fabcev že v letu 1941 navezali stike s skupino partizanov, ki so vaščanom pojasnjevali pomen NOB. Leta 1942 so nekateri vaščani delali v raznih odborih in nudili partizanom vsestransko pomoč. V aprilu istega leta je bila v vasi skupina partizanov, ki je bila deležna vse pomoči. Po odhodu partizanov so vas obkolili karabinjerji iz Il. Bistrice, Klane in Jelšan ter ustrahovali vaščane, da jim morajo povedati, kje so partizani. Ne glede na grožnje jim ničesar niso povedali. Dne 29. 12. 1943 se je v vasi nahajala četa partizanov, ki je v večernih urah sprejela borbo z mnogo močnejšo do zob oboroženo nemško četo. V tej neenaki borbi je padlo šest partizanov, osem pa jih je bilo ranjenih. Na sovražni strani je bilo več mrtvih in ranjenih, vendar pa števila ni bilo moč ugotoviti, kajti Nemci so svoje mrtve in ranjene naskrivaj odvlekli. Med borbo so Nemci požgani dve domačiji, v katerih je pogorela živina in vse ostalo.

15. 9. 1943 je bil ustanovljen odbor OF z nalogo, da organizira pomoč borcem in aktivistom. Odbor OF je aktivno deloval vse do 4. 5. 1944, ko so Nemci šli v napad in do tal požgali vso vas ter odpeljali v internacijo tri mladinke, drugim vaščanom pa je uspelo pobegniti v gozdove in si tako rešiti golo življenje.

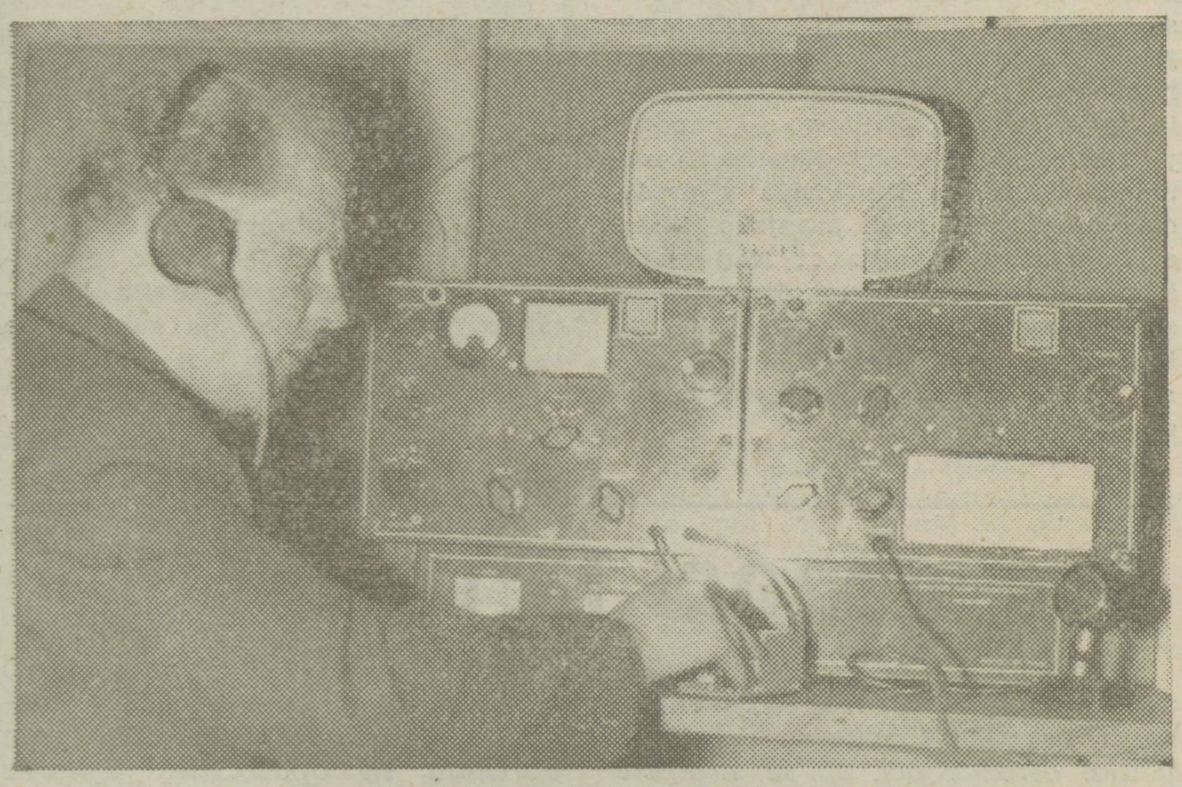
Vas Sušak, ki leži ob cesti Jelšane – Novokračine – Zabiče, je prav tako kot vse ostale vasi mnogo pretrpela, ker so italijanski in nemški fašisti dne 5. 5. 1944 do tal požgali 27 stanovanjskih in 23 gospodarskih poslopij ter pobili in odvlekli vso živino ter drugo imetje. Ob požigu vasi je skupina partizanov v neposredni bližini napadla nemško kolono ter pobila osem Nemcev, veliko število pa je bilo ranjenih. Vaščanom je uspelo rešiti le golo življenje s pobegom v gozdove. Istega dne so Nemci ubili mladeniča, ki mu ni uspelo pobegniti.

Po končani vojni v svobodni domovini so se vaščani lotili trdega dela pri obnovi svojih domačij. S težavo so si pripravili potrebno orodje in živino ter se lotili dela na svojih kmetijah. Nagli razvoj gospodarstva pa je spremenil način življenja tako, da se danes iz opisanih vasi v glavnem vse, kar je sposobnega za delo, vozi na delo v Ilirsko Bistrico in Reko. Po vojni so si uredili vodovod in elektriko, tako da danes živijo dostojno življenje.

T. G.

Kaj se dogaja

Na tečaju smo najprej pričeli z osnovami teorije radio-tehnike. Ker pa se je že pričel bližati konec šolskega leta in so imeli pionirji učenja že v šoli dovolj, smo kmalu prešli tudi na praktično delo. Tu so se tečajniki spoznali z osnovnimi elementi, iz katerih je sestavljen radijski sprejemnik.

Preizkušanje nove sprejemno-oddajne radiopostaje v Radioklubu »Snežnik« v Ilirski Bistrici« Foto: D. Glažar

v radio klubu?

Že v eni prejšnjih številk »Snežnika« ste lahko čitali, da je bil v Ilirski Bistrici ustanovljen radio klub.

Danes vam lahko že povemo nekaj več. Že 16. aprila se je začel v prostorih stare osnovne šole osnovni radioamaterski tečaj. Obiskujejo ga predvsem pionirji. Predavanja so dvakrat tedensko in trajajo po dve šolski uri. Pionirji so tu zvedeli, kaj je pravzaprav radio, kako da se z majhnim premikom gumba na radioaparatu preselimo z enega konca sveta na drugi. Zdaj že vedo, kako se lahko glas spikerja iz Ljubljane, Rima ali Pariza sliši tudi pri nas doma v radioaparatu. Zvedeli so, da za radijske valove še tako velike razdalje ne predstavljajo nobenih ovir.

Vzeli so v roke elektronke, transformatorje, potenciometre, upore in kondenzatorje ter si jih od blizu ogledali. Seveda je bilo vse to zelo zanimivo in kmalu se je sama od sebe pojavila želja, da tudi sami napravijo nekaj takšnega, da bo govorilo in pelo ali vsaj žvižgalo. Kar poglejte priloženo sliko. Iz kupa raznega materiala počasi nastaja pravi radijski sprejemnk — trocevnik. Takšno ime ima zaradi tega, ker bodo v njem vgrajene tri elektronke. Ko bo ta aparat končan, pa se bo pojavila želja po nečem novem; morda bo to oddajnik za vzdrževanje zvez z amaterji iz drugih krajev ali pa aparat za daljinsko upravljanje ladijskega ali avionskega modela. Radiotehnika je danes res že tako zelo razvita, da se lahko uporablja v najrazličnejše namene.

To, kar ste do sedaj prečitali, se nanaša na spoznavanje teoretične in praktične radiotehnike. Vendar pa s tem še ni opisano vse, kar se dogaja v radio klubu »Snežnik« v Ilirski Bistrici

Nekega dne je oživelo podstrešje stare šole. Po veliki akciji pometanja in čiščenja je bila provizorno montirana prva radioamaterska sprejemno-oddajna postaja. Še dve anteni, električni priključček in v eter je poletel prvi poziv: »Poziv vsem, poziv vsem, kliče radioamaterska postaja iz Ilirske Bistrice, prosimo, javite se!« Med hreščanjem, piskanjem in žvižganjem se je na kratkem valu oglasil glas: »Pozor, Ilirska Bistrica! Kliče vas Maribor, slišimo vas dobro, veseli smo prve zveze z Ilirsko Bistrico, upamo, da se bomo še večkrat slišali . . .« Potem so se vrstili pozivi iz cele Jugoslavije. Vsak amater je poskušal vzpostaviti zvezo z novo postajo v Ilirski Bistrici. Med radioamaterji namreč obstoja običaj, da se za vsako vzpostavljeno zvezo medsebojno izmenjajo takozvane QSL kartice. To so nekakšne dopisnice, s katerimi se pismeno potrdi vzpsotavljena zveza.

V običajnih pogojih se radioamaterji pogovarjajo med seboj največ o svojih aparaturah, antenah, vremenu in izkušnjah glede vzdrževanja zvez. Vendar pa so tudi vedno pripravljeni pomagati sočloveku v težkem položaju. Saj je znanih dosti primerov, ko je težkemu bolniku pomagalo ravno zdravilo, ki so ga preskrbeli radioamaterji. Spomnite se sami filma: »Ko bi vsi fantje sveta . . .« Na neki ribiški ladji sredi morja se je nenadoma pojavila čudna težka bolezen. Med mornarji pa je bil tudi neki radioamater. S svojo majhno radiopostajo in s pomočjo ostalih radioamaterjev mu je uspelo poklicati avion, ki je prinesel zdravilo in tako je bila posadka ribiške ladje v zadnjem trenutku rešena.

Pa tudi pri nas so se radioamaterji večkrat res dobro odrezali. V času skopskega potresa so bile vse telefonske zveze med Skopjem in ostalimi kraji Jugoslavije dalj časa prekinjene. Takrat je Rdeči križ zaprosil za pomoč ravno radiamaterje. Tako je iz Ljubljane poti Skopju poletel avion z ekipo radioamatejev in prenosno radijsko postajo. Zaradi nizkega zračnega pritiska v velikih višinah, kjer so leteli, je v radioaparatu razneslo elektrolit. Toda kljub temu so se amaterji znašli v težki situaciji. Vzpostavljena je bila zveza med Skopjem in Ljubljano, informacije o velikem potresu pa so od tod letele dalje, proti Zagebu in Beogradu. Prve dni po potresu je bila to edina zveza Skopja z ostalimi kraji.

Za uspešno opravljanje takšnih nalog pa so potrebni dobri, strokovno usposobljeni radioamaterji, ki ne nastanejo čez noč. Zanesljive zveze na večjo razdaljo se vzdržujejo v glavnem s pomočjo radiotelegrafije. Čivkanje in piskanje na kratkih valovih radioamaterji razumejo kot da bi se pogovarjali, kadar se srečajo na cesti. Vendar pa je za to potrebno veliko vežbanja pri sprejemanju radiotelegrafskih znakov in kratic.

Vsak torek in četrtek popoldan se v stari osnovni šoli v Trnovem vrši osnovni radioamaterski tečaj

Foto: D. Glažar

V tem pa je ravno naloga radiokluba, da v svojih vrstah izbere radioamaterje in jih osposobi, da v primeru potrebe takoj lahko priskočijo na pomoč.

V bližnji bodočnosti se bo tudi v našem klubu pričel tečaj radiotelegrafije. Kogar koli bo zanimalo, bo lahko svoj prosti čas uporabil v koristne namene.

Dan

Tečajniki pri praktičnem delu: iz kupa radio materiala počasi nastaja radioaparat — trocevnik, ki se bo kmalu oglasil

Komisija za štipendije pri UO podjetja »TOPOL« — lesna industrija, Ilirska Bistrica razpisuje naslednje

ŠTIPENDIJE

— 5 na tehnični srednji šoli — lesni oddelek,
— 1 na tehnični srednji šoli — strojni oddelek.

Kandidati naj vložijo prošnjo najkasneje do 15. VII. 1964 pri splošnem oddelku podjetja.

Prošnji naj priložijo kratek življenjepis, zadnje šolsko spričevalo, potrdilo o premoženjskem stanju prosilca in staršev in morebitno priporočilo družbenih organizacij.

pionirski kotiček

V kraljestvu rastlinstva

Dan je mrzel in svež. Jutranji svit je že zgodaj pregnal temo noči, toda oblačno nebo je grozilo z dežjem.

Vlak. Bliža se poletna sezona in v vseh vlakih vlada gneča, toda nič zato. Mimo oken hite gozdovi, griči zapirajo razgled, toda vse te bežne slike pokrajine z majhnim modrim koščkom neba, ki se je ujelo v okenski okvir, so lepe. Lepe so, kakor le more biti lepa naša pokrajina, skrivnostna in vendar enostavna, prežeta z opojno vabljivostjo. Mimo brze postaje: Pivka, Košana, Gornje Ležeče, Vreme, Divača, Povir in končno Sežana. Ulice mesta so široke, lepe, nove, stavbe jim dajejo prijeten videz. Vtis vsekakor izboljšajo lepo urejeni parki, zeleni drevoredi in drevje vsepovsod.

Sonce je osvetlilo nebo, veter je lahno in nežno šepetal neznano melodijo. In park tam nekje v ozadju mesta je bil nadvse zanimiv. Visoke atlantske cedre, doma z Atlasa, španske jelke, obe najvišji predstavnici svojih vrst, tvorijo preddvorje. Cedre čudovito oblikovanih zavitih vej so vzdigovale svoje mogočne vrhove v nebo. Na zelenih tratah, med katerimi so razpeljane stezice, rastejo edinstveni primerki redkih iglavcev. Pred vitko tiso se je sam vase stisnil debeloplodni brin, poleg njega pa raste predstavnica redke vrste dreves, ki so jih l. 1948 iz Kitajske prenesli v Anglijo in Nemčijo in od tam tudi k nam — to je sekvoja. Zelo zanimive so rastline vročega podnebja: visoki bambus, opuncija, stara 30 let, divji limonovec z drobnimi sadovi, bananovo drevo in figovec iz Avstralije; tu je celo rdeči javor, imenovan tako po svojih listih, rododendroni, katerih vrste so nadvse pisane in različne, skratka to je res pravo kraljestvo. Na stebričkih ob stezicah so okroglaste korale, morda že davno dvignjene iz morskih globin, porasle z rjavkastim mahom. Ob poti rastejo koloradske jelke in cedra diodara, katere dom je Himalaja. Sredi parka stoji steklena stavba, prava pravcata topla gredica, dom neštetih rastlin iz toplih krajev. Kava, katere stebelce je vitko in tanko, ima le drobcene plodove, philodendroni in razne ovijalke, občudovane pri nas in plevel v džungli, ovijajo stene in male rastlinice skoraj oblede v njih prisotnosti. Mala bilbergija ima stožčast cvet svetlo vijoličaste barve, ovinčan s tankimi resastimi listi; ameriška vijolica ima večji in temnejši cvet od naše, egorcija je predstavnica kaktej in še in še... Zopet smo se napotili po stezicah parka; občudovali smo primerke domačega rastlinstva v gredicah planinskih rož: kranjsko lilijo, encijan, zlata jabolka... Nad njimi širi svojo krošnjo drevo, katerega listi so prstnati kot medvedje šape, po katerih se drevo imenuje. Jeseni tvorijo nazobčani listi, obrobljeni z rumenilom, živo mejo.

Vračali smo se. Naši pogledi so se mimogrede ustavili na piramidasti spominski plošči z napisom:

In sen je postal resnica,
gospodar bogov
— človek —
je dobil v roke strelo
in jo podredil potrebam človeštva.

Tam nekje v ozadju pa rastejo drevesa, katerih vrste je človek že močno razredčil, toda zdaj se jih ne dotakne, ker so dragocena zanj in za vso naravo.

Zdenka Dujmović,
VII. a

Počastitev padlih borcev v Knežaku

Organizacija ZB na Knežaku je že pred leti postavila lep spomenik neznanim borcem XIV. divizije. Ker ji ni uspelo, da bi uredila skupno grobišče že takrat, je to uredila letos v dogovoru z občinskim odborom ZB. Na vaškem pokopališču so se ob novi spominski plošči zbrali na dan občinskega praznika predstavniki ZB iz Il. Bistrice, Knežaka, Bača in pionirji. Predsednik ZB Knežak, Alojz Šajn, je poudaril, koliko žrtev je dala naša domovina za svobodo.

Ob tej priliki je odbor ZB Knežak predal grobišče v varstvo in oskrbo pionirjem osnovne šole. Tov. upravitelj se je v imenu pionirjev zahvalil za zaupanje in obljubil, da bodo pionirji odreda Miroslava Vilharja zaupano jim dolžnost vestno izpolnjevali.

Pionirski odred Knežak

OTROCI IN IZLETI

Prišli so od daleč. Na bledih, umazanih obrazih so se jim poznali prevoženi kilometri in oči, velike otroške oči, so se zapirale same od sebe vsem po vrsti. Bili so še majhni: peti, šesti in sedmi razred osnovne šole iz Trstenika pri Peči. Večina jih je govorila v šiptarskem narečju, zato jih nisem mogla razumeti. Toda oči človek razume. Tudi mraz, ki trese telo, ni prikrit. Vprašali me boste, zakaj pišem o njih. Pišem zato, ker so me pretresli do srca, ker jih ne morem pozabiti. Pišem tudi zato, da se ne bi tudi pri nas zgodilo kaj takega, da bi šli otroci na izlet tako daleč in na takšen način, kot je potovala skupina otrok iz Peči.

»Že sedem dni smo na potovanju,« mi je pravila drobna punčka poleg mene in privijala temno oblekco k telesu. »Spali smo v postelji samo enkrat, v Zagrebu. Drugače spimo v vlaku. Čisto sem že zmedena zaradi tega drdranja koles, tudi kadar nismo v vlaku, imam občutek, da se vozim...« »Kaj pa jeste?« sem vprašala in opazovala njihove prazne cekarje. »Učitelj kupi 30 kilogramov kruha in marmelado, pa nam je dovolj. Včasih dobimo toplo kavo, drugače pa smo jedli samo enkrat enolončnico v Zagrebu. Saj nismo lačni...«, so trdili, toda vedela sem, da ne govorijo po pravici. Ponudila sem jim bonbone, pa niso hoteli vzeti.

»Ne smemo,« so povedali. »Učitelj nam ne pusti ničesar jemati.« Poiskla sem ga z očmi in pozneje tudi z besedo. »Kje bodo otroci spali na Reki?« »Ne brinite vi o tome! Mogu oni i na stanici.«

Hvala za odgovor! Otroci so zaspali naslonjeni drug na drugega in lahko si mislite, kako težke in vročične so bile njihove sanje. Kdo vse to dopušča? Slišala sem, da prejemajo učitelji na izletih visoke dnevnice. Mar res lahko za denar uničujemo zdravje otrok in jih vodimo po domovini kot čredo ovac, ki od utrujenosti ničesar ne vidi? Nekdo mora biti za to odgovoren. Odgovorna sem tudi jaz, kajti človek sem in pisala bom na tisto šolo. Naj ljudje še tako hlastajo po denarju in osebnih užitkih, srca pri tem ne bi smeli prodati. *Maja*

ROJSTVA - POROKE - SMRTI

ROJSTVA

Vrh Nevenka, Mereče 5; Grbec Mojca, Vrbovo 9; Cerkvenik Andreja, Il. Bistrica, Župančičeva 4; Maljevac Nataša, Il. Bistrica, Župančičeva 4; Antolin Jožica, Il. Bistrica, Prešernova 26; Valenčič Marija, Nova vas 7; Tomažič Dora, Gaberk 2.

POROKE

Grbec Andrej, gozdni delavec iz Vrbova 54 in Ivančič Marija, gospodinja iz Zajelšja 2; Celin Karel, prometnik LM iz Podgraj 12 in Ličan Lilijana, prodajalka iz Podgraj 26; Tomažič Ivan, delavec iz Jablanice 7 in Hrenovec Vida, šivilja iz Zabič 62; Lever Anton, kmet. tehnik iz Pregarij 36 in Zadnik Angela, gospodinja iz Pregarij 101; Škrlj Sergej, pek iz Topolca in Cetin Cvetka, gospodinja iz Tominj 23; Gombač Jože, kmet iz Hrušice 10 in Šenkin Angela, gospodinja iz Mereč 20; Mikuletič Jože, upokojenec iz Kutuževega 67 in Brožič Ivanka, snažilka iz I. Bistrice, Levstikova 40; Ujčič Silvij, delavec iz Male Bukovice 20 in Šlosar Umberta, šivilja iz Novokračin 45; Mihalič Jože, delavec iz Podstenj 8 in Kaluža Julka, gospodinja iz Podstenj 8; Valenčič Franc, mizar iz Prema 70 in Torjan Ljudmila, uslužbenka iz Harij 33.

SMRTI

Mršnik Ivan, kmet iz Smrij 23, star 56 let; Šajn Marija, druž. upokojenka iz Il. Bistrice, Kidričeva 6, stiara 89 let; Rolih Anton, kmet iz Zarečja 27, star 78 let; Saftič Ljudmila, gospodinja iz Jelšan 53, stara 60 let; Tomšič Frančiška, gospodinja iz Knežaka 200, stara 86 let; Butinar Anton, kmet iz Podgrada 14, star 80 let; Zadnik Ladislav, delavec iz Prema 63, star 18 let; Stanič Marija, gospodinja iz Dolenj 18, stara 30 let; Grlica Dragica, delavka iz Smrij 26, stara 21 let.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

PREKLIC

Preklicujem vse žaljive besede, ki sem jih izrekla referentu za stanovanjske in komunalne zadeve pri skupščini občine Ilirska Bistrica, tov. Deklevi, in se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe.

Danica Jagodnik,
Koseze 64

Komisija za prodajo osnovnih sredstev kmetijske zadruge »4. junij« Ilirska Bistrica

p r o d a

na javni licitaciji razno kovaško orodje, elektromotorje in mopede.

Razprodaja bo dne 17. julija 1964 ob 8. uri v skladišču zadruge, v Gubčevi ulici št. 7. Možnost odkupa imajo tudi privatni interesenti.

GOSTINSKO PODJETJE SOČA
s svojimi obrati:
kavarno Turist, gostilno Kolodvor, restavracijo Triglav in hotelom Zmaga vas vabi na obisk, kjer boste poceni in solidno postreženi z vsemi specialitetami po konkurenčnih cenah. Nudimo vam hotelska ležišča in ležišča v zasebnih sobah. Po želji gostov prirejamo tudi izlete v razne turistične kraje. Nudimo visokokvalitetna in izbrana istrska vina in znana kvalitetna vina vseh drugih vrst.
Obiščite nas in videli boste, da vam ne bo žal!

Hvala vam, naši veliki in dragi prijatelji iz Ilirske Bistrice!

Ko poizkušam izraziti svoje vtise o pristnem in prisrčnem srečanju prijateljev in tovarišev, sem se že vnaprej sprijaznil z dejstvom, da v tem ne bom uspel v celoti, ker je težko od uspele celovitosti ločiti dele in o njih posebej govoriti. To naše prvo srečanje in trodnevno bivanje med našimi dragimi Bističani, že od prvega stika z njimi v večernem mraku 4. junija pa do toplega slovesa v jutranjih urah 8. junija, je bilo zares veliko in nepozabno od začetka do kraja. Zato moram iskreno in iz srca reči (ne mislite, da so to samo lepe besede ali laskav kompliment): vse je bilo veliko, vse dobro, vse uspešno in vse to bo ostalo nepozabno, zaradi česar imajo največjo zaslugo oni, katerih gosti smo bili: naši dragi proletarci in naši prijatelji Bističani, ki so odprli svoje srce in pokazali svojo toplo gostoljubnost, toda poudariti moram, da je to bilo zares eno tistih, ki ga bom dolgo pomnil.

Kakor je znano, smo v Bistrico prišli, da bi obiskali enoto armade, ki je bila formirana v hladnih decembrskih dneh 1941 v Rudu in da bi vzpostavili tesnejše stike z Il. Bistrico. Zaradi tega je občinski komite ZK Rudo v začetku t. l. prišel v kontakt s komitejem v Il. Bistrici in s komando V. P. 1132 ter predlagal, da se vzpostavijo tesnejše vezi med našima dvema občinama, s čimer bi moral imeti naš obisk bogatejšo vsebino. Predlagali smo, da krene poleg uradne delegacije v obisk tudi mladina s športnim in kulturno zabavnim programom. Poleg tega smo predlagali, da vključimo v delegacijo tudi predstavnike mladine sosednjih komun občine Rudo na tromeji treh republik: BiH, Črne gore in Srbije. Na ta način bi prišlo do zbliževanja naših krajev s področjem okraja Koper. Po teh zamislih je bil obisk v teh dneh tudi izpeljan. Našo delegacijo so sestavljali sekretarji občinskih komitejev ZK Rudo, Bijelo Polje in Plevlje, predsedniki občinskih skupščin Rudo, Ivangrad in Priboj, predsednik sveta in upravnik Medrepubliškega združenja, predsednik občinskega komiteja ZM Rudo in drugi predstavniki družbeno političnih organizacij. V ekipi mladine, ki je izvajala kulturno zabavni in športni program, so bili zastopani predstavniki desetih komun, včlanjenih v Medrepubliško kulturno združenje.

Prišli smo, da spoznamo lepoto krajev v okolici Il. Bistrice, da raziščemo možnosti sodelovanja, da izmenjamo izkušnje o načinih reševanja številnih vprašanj, kar smo v celoti tudi uresničili. Toda od vsega tega je za nas najbolj ginljivo to, da smo spoznali topla in prijateljska srca Bističanov in občanov drugih komun, ki smo jih obiskali. Pri večini mojih tovarišev je vladalo mišljenje, da bomo naleteli na hladen in preveč uraden sprejem. Ker pa sem bil že prej v Bistrici v zvezi z našim obiskom in naletel na topel sprejem, sem poizkušal dokazati tovarišem, da temu ni tako in da lahko pričakujejo presenečenje. Bilo je res ravno tako. Tudi jaz se skupaj z vami ponašam s tem, da je vse poteklo mnogo bolje, mnogo lepše, kot sem celo sam pričakoval.

Ko pride tujec v neko mesto, tedaj od prvega srečanja z mestom odnese vtise o mestu in o ljudeh v njem. Če je to prvo srečanje prisrčno in toplo, so tudi vtisi ugodni in obratno. Čeprav mi nismo bili tujci, smo pa bili vseeno tisti, ki smo prvič prišli v Bistrico. No, pa saj sem dovolj povedal, kakšne vtise nosimo o vas. Ne samo jaz, temveč vsi mi, ki smo bili vaši gostje.

Čeprav smo zamudili s prihodom kar 6 ur, je sprejem bil izredno topel in prijateljski. V tem večeru me je najbolj ganilo razporejanje naše mladine na prenočevanje. To so trenutki, ki jih verjetno nikoli ne bom pozabil. Mladinci in mladinke iz Bistrice so se prerivali, da dobijo svojega gosta. Nihče ni hotel ostati praznih rok. Še sedaj vidim pred seboj mladinko, ki jokaje odhaja, ker ni dobila pričakovanega gosta. Bil je to ganljiv trenutek, ki govori, da ne glede na daljave mladina hitro vzpostavlja tovarištvo in prijateljstvo in bi morali te vezi v interesu mladine vzpostaviti že mnogo prej.

Posebej moram omeniti še eno srečanje. Bilo je to srečanje z mladino in kolektivom tovarne Lesonit. Z mladino te tovarne smo vzpostavili tako med obiskom kolektiva, med izletom na Snežnik in ob drugih srečanjih v Bistrici tako tople stike, kot da smo stari znanci. To so neposredni in dužabni fantje in dekleta in nam je bilo v njihovi družbi najprijetneje. Iz vsakega srečanja in pogovora z njimi je vela toplota, tovarištvo, neposrednost in prijateljstvo. Takšno mladino bi želel, bi moral imeti vsak kolektiv in vsako mesto. Gotovo je, da bi se z njimi vsakdo ponašal. Zato kolektiv Lesonita in občani Bistrice, bodite srečni, da imate tako dobro mladino Dobri delavci, dobri mladinci, dobri upravljalci in dobri tovariši, to so vtisi, ki smo jih dobili o mladini Lesonita.

Bivanje pri pripadnikih JLA, prisrčnost in toplota tega srečanja je dogodek, ki nam bo ostal vedno v spominu. Sam ne vem, kje nam je bilo lepše. Ali je bilo to na začetku srečanja ali ob slovesu od njih. Toda ne ob odhodu od pripadnikov JLA, temveč iz njihove kasarne. Mi se od naših tovarišev vojakov in starešin nismo tudi nikdar poslavljali, niti se ne bomo poslovili. Naša brigada je bila rojena v Rudu, ki je vse njeno. Rudo živi z njo in za njo, ponosno je na njeno slavno pot in na sedanje uspehe. Ta ljubezen je trajna in nerazrušljiva, zato se ne bomo poslovili. Nepozabno je bilo tudi srečanje na svečani akademiji in na svečanem zasedanju občinske skupščine. Na nas je zelo globoko deloval odlok skupščine, da se včlani v našo Medrepubliško skupnost. Na ta način naše sodelovanje ne bo samo v začasnih srečanjih, temveč naj bo stalna oblika nadaljnjega razvijanja naših medsebojnih odnosov.

Ker ne najdem več izrazov zahvale vsem tistim, ki so sodelovali in nas spremljali v času bivanja v Il. Bistrici, mi dovolite, da vam še enkrat izrečem zahvalo, vsem dragim Bističanom in Bističankam v imenu vseh nas, ki smo bili pri vas v gosteh.

Šahin Peljto,
sekretar OK SK Rudo

ŠPORT NAŠ ŠPORT

KK Lesonit — odlično

Velika zmaga Lesonita.

Lesonit povečuje vodstvo v I. republiški košarkaški ligi.

Lesonit prepričljivo vodi.

To je le nekaj naslovov, ki smo jih zasledili v naših časopisih in ti nam zgovorno dokazujejo resnične uspehe našega republiškega ligaša.

Zato KK Lesonit zares — odlično!

Do sedaj so odigrali 11 tekem in pri tem devetkrat slavili zmago ter le dvakrat okusili grenkobo poraza. Ni lahko premagati renomirane ekipe kot so AŠK Tivoli, Branik, Ljubljano ali Ilirijo. Če upoštevamo, da sta bila dva poraza kar se da tesna, je uspeh ekipe popoln.

Lestvica pred XII. kolom je naslednja:

Lesonit	11	9	2	718:606	18
Branik	11	7	4	688:649	14
AŠK Tivoli	11	7	4	735:696	14
Ljubljana	11	7	4	684:646	14
Ilirija	11	6	5	735:690	12
Domžale	11	6	5	718:706	12
Elektra	11	6	5	673:678	12
Šk. Loka	11	4	7	665:707	8
Svoboda	11	3	8	536:567	6
Triglav	11	0	11	569:776	0

V času od zadnjega poročanja so zapovrstjo premagali Branik in Ljubljano na domačem igrišču ter Triglav v gosteh v Kranju. Poraz so doživeli v Šoštanju proti Elektri, toda pod zelo neugodnimi okoliščinami zaradi izredno nešportnega obnašanja in prišli celo na žaljivke.

Najbolj dragoceni zmagi sta vsekakor proti Braniku in Ljubljani. Obakrat sta tekmi odločali o tem, ali bo nasprotnik dohitel vodeči Lesonit, ali pa bo Lesonit vodstvo še povečal. Obakrat se je zgodilo drugo in danes ima naše moštvo 4 točke naskoka. Tekmi s Triglavom in Ljubljano sta bili že povzeti in veljata že za jesenski del tekmovanja. Prav tako bo povratna tekma XII. kola z Ilirijo, ki bo v nedeljo, 28. junija. Potem bodo ostale še tekme z Branikom, AŠK Tivoli in Škofjo Loko v gosteh, doma pa se bodo spoprijeli z Domžalami, Elektro in Svobodo.

Tekma z Ljubljano je bila v nedeljo, 21. junija. Bila je tipično prvenstvena, saj je res odločala o zasedbi najvišjega mesta. Rezultat 80 : 64 (34 : 26) je visok in je to res velika zmaga Lesonita, kot je pisal naš dnevnik »Delo«. Gostom iz Ljubljane so pripadale le prve minute prvega polčasa. Že v 7. minuti pa je Lesonit povedel s 16 : 7 in to razliko obdržal skoraj vso tekmo, na koncu pa še povečal. Naši igralci so napravili precj osebnih napak, tako da so morali zapustiti igrišče Lenarčič, Žnidaršič in Čosič. Gostje so poskušali to izrabiti bodisi z igro mož na moža, kar pa jim ni uspelo. Proti koncu je moral iz igre tudi gostujoči igralec Kapelj in pa Volovšek, ki ga je sodnik izključil. Le-ta je napravil dve zaporedni namerni osebni napaki, da bi tako prišli do žoge, ki so jo igralci Lesonita varno zadrževali pri sebi.

Tekma je bila kljub vročini in nervozi igralcev dopadljiva in je potekala v prijateljskem ozračju. Sodnika Hojo in Sok iz Ljubljane sta se trudila, toda vseeno jima je ušlo nekaj napak, ki pa niso bistveno vplivale na končni rezultat zaradi prepričljivega vodstva Lesonita skozi vso tekmo.

Za Lesonit so nastopili: Štembergar 11, Prosen 14, Žnidaršič 9, Lenarčič 4, Grlj 31, Čosič 4, Antonič 2, Kandare 5, Barone in Ujčič. Za Ljubljano: Kočar 10, Lajevec 10, Perkaj 22, Kapelj 1, Volovšek 1, Peršin, Jelačin, Erlih, Božič, Račič.

D. H.

Z večjim prizadevanjem lahko višje mesto

Po končanem spomladanskem delu tekmovanja v II. republiški ligi se nahaja odbojkarska ekipa iz Jelšan na petem mestu. V tem delu tekmovanja se je izkazalo, da so moštva precej izenačena, razen Kamnika in Kočevja, ki tudi vodita na lestvici. Zato bi bili lahko z večjo pazljivostjo lahko dobili več točk in v tem boljše mesto na lestvici.

Praksa je pokazala, da je možno tekmo kljub vodstvu s precejšnjo razliko izgubiti. Posebno je bilo to očitno v tekmi proti ekipi Brestanice, kjer smo že skoraj dobljeno tekmo izgubili. Igralci posvečajo preveč pažnje igri na mreži, medtem ko je obramba slaba in ravno to je bil vzrok, da smo marsikatero tekmo izgubili. Teh pomanjkljivosti bomo morali v mrtvi sezoni pri rednih treningih posvetiti največ pažnje.

Lestvica po končanem tekmovanju je naslednja:

Kamnik	7	18 : 14	13 točk
Kočevje	7	19 : 17	13
Kropa	7	14 : 10	10
Trebnje	7	10 : 16	10
Jelšane	7	11 : 14	9
Elementi (4)	7	11 : 15	9
Brestanica	7	11 : 17	9
Predoslje	7	7 : 18	8

Vladko Zadnik nas je za vedno zapustil

Prostovoljno gasilsko društvo na Premu je dne 31. V. t. l. izgubilo svojega dobrega in požrtvovalnega člana Vladka Zadnika.

Še sedaj ne moremo prav razumeti, da ga je naravna sila — strela — iztrgala iz naše srede, ko je pravzaprav komaj stopil v pravo življenje.

Bil je vsem priljubljen fant in posebno navdušen član našega gasilskega društva. Nevarno delo je opravljal z visoko zavestjo, da rešuje ljudsko imovino pred uničenjem. Služil je za zgled ostalim.

Še vsem je pred očmi njegov vedri obraz, poln mladostne vneme, poln zadovoljstva, ko smo lani otvorili obnovljeni gasilski dom na Premu. Saj je prav on k temu mnogo pripomogel.

Dragi Vladko, obljubljamo ti, da bomo tvoje delo nadaljevali s prav takšno vnemo, kakršno si ti pokazal pri delu. Vsi te bomo ohranili v trajnem spominu.

Tovariši - gasilci s Prema

MALI OGLASI

Kuhinjsko opremo, odličen električni kuhalnik, radijski sprejemnik in štedilnik prodam.
Naslov — uredništvo glasila Snežnik.

IZPOD rešeta

Kaj je povejdou Bezačov Frane?

Danes nje bi rod zabavljou, pa tudi nejmam kej. Zekaj u Bistrci se je v zadnem časi začelu duosti migat in dejlat, de bi mogu kvečjem hvalet. Pa tudi je prtisnla vročina in nje bi rod vidu, de bi kuomi ratalu šje bolj vruoče od jeze. Toku buoste lohku spoznali, de imam duobru srcje, in nemejsti de bi vom zebavljou, vos bi rajši malu pozebavou.

Jest čjem dones postavet muoje stališče ne znanstvjeno podlago, nje teku ku muoj prjatu stari Bacuon, ki je čez dan stau ne štjereh nuogah, ponuoči pa spau ne dvejh. Malu počakejte, de vom razložim vse po vrsti.

Stari Bacuon je bivou nespruti trnovske muoške šule ne Gorenci. Nje djesni stroni od šule, ki šje dandanašnji stoji, smo posedejvala s ta starem Bacuonam prou sama. Pozabu sm vom povejt, de se je usa mularija strošnu bala Bacuona; sevejde, mulci so ga dražli in špikali, puotlej pa zbežali, prej ku bi jeh dosjegle njegove velikanske šape. Mene pa je jemu nejkom rod, ku sm tistkrat huodu u šulo te zadnje lejtu. Morde je blu to zetu, ki je sprevidu, de ga toku vjernu poslušam in de se tudi jest zenimam za tista znanstvjena vprašanja.

Muorem vom povejdat, de je biu stari Bacuon člouk posjebne suorte, ki bi biu dones šje use bolj spoštejvan in upoštejvan ku tokrat. Vesok je biu nejkej čez dva metra in par cuol od podplatu do skuorej prou plejšaste glave, ki mi je okruogla in velikanska čepejla na ramah ku polounik. Ruoke so mi ble ku dva loparja, poduobna tistem ne mlinskem koljesi pr hoteli »Zmaga«. Njegova stopala pa so bla toku močna in velika, de mi je mogu šuštar zmjere prkruojet sez dvejh čižmu po anga za vsako nuogo.

Pa vom je biu stari Bacuon od sile pameten in učjen člouk, kuker jeh je blu malu u tisteh časeh. Use je vejdu, ze use se je zenimou in vsakmi rod reskladou svuoje teorije.

Tiste zadnje lejtu, ku smo se ku dva duobra prjatla poslovila in sm krjenu v ljeblanske šule, sm biu netančnu pjetinsjedemdeset lejt mlajši od njega, kukr smo tudi netančnu preračunala. Ku smo pruti kuonci šule posedejvala na tistem zidci in ku je vidu, de sm se morskej nevadu in ku je sunce usaku jutru toku lepu posijalu iznod cjerkve, mi je rod prpovdevou svuoje znanstvjene teorije in rekejvou nejkoku toku:

»Viš, fonteč, koku je use tu pametnu urejenu, de se sunce suče okuli zjemle in de jo uso rezsvejti in pogreje. Usak buožji dans se sunce po ankrat zevrti okuli zjemle in usaku jutru tu ljubu sunčku pošpjega tom guori ned cerkvijo in ogrejva te muoje njivce ob šuli in tudi muoje stare kosti. Ej, fonteč, si vidu, koku je lubi bugec use tu muodru in pametnu zrihtou in nerjedu!«

Jest bi ga biu poslušou kor neprej in neprej, ma kaj, ku je blu trejba jet v ljebljanske šule. —

In teku sm tistu lejtu u Ljeblani zvejdu, de teorija stara Bacuona ne drži, kor se tiče sunca in zjemle, de je rejs glih neruobe, tu je de se zjemla vrti okuli sunca.

Mene pa je zeskrbejlu, koku povejdat strici Bacuoni, de je biu cejlu življenje v taki hudi zmoti. Pravem, de me je zeskrbjelu, ma ku se je u meni taprveč prebedila kri Bezačouga Franeta, me je tudi zesrbejlu, da bi mi nepljeu use o tej novi iznajdbi. Prvi dan velkeh počitnic sm nevsezgudej tjeku ne tisti zidec pr šuli in čakou. Malu me je blu strah, ma dejlou sm si korajžo s tem, de sm biu po anem lejti šulanja samu še štiriinsjedemdeset lejt mlajši od njega. In res ga zeglejdam, ku se mi bliža: »Jej, Froncek, ki si pršu?« mi je rjeku, in prjec so se loparja počasi in prjaznu spestila ne muoje rame. Tokrat pa mi je ratalu nejkoku hudu pr srci, u grli me je dešilu, najbrž zetu, ki mi je rjeku »Froncek«.

Pa kaj sm teu druzga ku mu rječt: »Sej smo bla zmjerej prjatla, stric Bacuon, ma nejkej vom muorem povejdat, kukor so me neučili v ljeblanskeh šulah. Vi ste u hudi zmuoti, ku mislete, de se sunce vrti okuli zjemle. U resnici se zjemla vrti okuli sunca, kuker so znošli učjeni možje po svejti.«

De ste ga vidli, starga Bacuona! Narprej se je reztjegnu dosti čez svuoja dva metra, puotlej se je rezkorječu ne širuoka ne svuojeh štjereh čižmeh, de je ratou skuorej majhen in se je njegou polounik prbližou moji glavi. U njegovih očejh pa sm vidu vse nebješken strejle in jezo in žalost in zeničevanje, in mene je blu strah in use je u meni umrlu, ku me je uprašou:

»Čuj, fonteč, pa kdu tu vrti?«

Kumej de sm u tistem strahu bljeknu: »I, buh, sej — se ste vi sami rjekli . . .«

Zdej pa se je potjegnu šje višje ku prej, se zesmejou neglas in skuorej zemižou sez tistmi zenečljivmi očmi:

»Buh? — Te zebe u r . . !«

In de bi mi šje bolj dokazou suojo teorijo, se je obrnu po austrisku »kertajh«, se preluomu u križi čez pu, prvzdignu djesno nuogo in se udaru po tezadnji. Brez se obrnet je odkrjevsou pruti suojmi borjači in nejsem ga vidu vječ.

Ljubi muoji, lohku mi vjerjeste, de mi je blu hudu, hudu ze se zjuokat. Ma nje samu tu, blu me je sram, in sram prou kje, komer se je stari Bacuon malu prej šlopnu po nji.

Objavljamo nove naročnike za mesec junij in julij

Marijan Boštjančič, V. P. 9190 Bitola, Makedonija; Butinar Anica, Cankarjeva 25, Koper; Boštjančič Slava, WITTE DE WITHSTRAAT 53c AMERSFOORT HOLLAND; Logar Ivan V. P. 3065/11 Sombor; Prosen Anton V. P. 5286/5a Titograd; Šopina Drago, Rue du Kelsberg 30 d. Cite Behren Les Farback Maselle France; Štefančič Franc, Sarajevska 3 III. kat Rijeka; Anton Brne stella Av. Noble Park Vic, Avstralija; Mavrič Ivan, Trg 28. avgusta 4 Sežana; Božič Jože, Dobrova št. 55 p. Celje; Ludvik Alojz, Trubarjeva 10 Celje; Dodič Jože, Pregarje 59 p. Obrov; Paula Grlj 48 Hilltop Cres. East Burood Vic, Avstralija; Carl Strekely 5807 W 130 TH Cleveland 30 OHIO U.S.A.; Šircelj Marija, Šmarje pri Kopru, Koper; Občinski odbor SZDL, Ajdovščina; Muha Mary 21 Helena Ave Torente 4 Ont Canada; Volk Anton 408 Broadway Star City W. Va. US.A.; Batista Fani, Mala Bukovica 17, Ilirska Bistrica; Benc Slava, Il. Bistrica, Vodnikova 2; Jože Brožič, Dol. Zemon 51, Il. Bistrica; Udovič Radovan, V. P. 8551/1 Šibenik; Zadnik Stana, Pregarje 108 Obrov; Barbiš Antonio, Via Privatac. Colombo 50 A/2 Repalle Italija; Joe Dovgan 15300 Waterloo RD. 10 Ohio Cleveland U.S.A.; Opštinski odbor SSRN Rudo BiH.

GOSTILNA PRI „DAVORJU“
Ilirska Bistrica

V novo urejeni gostinski obrat pri Spetiču vas vljudno vabi in se vam toplo priporoča s svojimi uslugami in z odlično istrsko kapljico. – Obiščite nas in videli boste, da vam ne bo žal!

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi našega dragega sina

VLADKA ZADNIK

se zahvaljujemo vsem, ki so nam izrazili sožaje in ga v tako velikem številu spremili na zadnji poti v njegov prerani grob. Posebno se zahvaljujemo kolektivu KIK Il. Bistrica, kolektivu mladine Lesonit, Obč. PGD Il. Bistrica. Iskrena hvala govornikoma tov. Slavoju Kregarju in Antonu Knafelcu za ganljive besede ob odprtem grobu. Hvala premskim fantom in deketom za vence in šolski mladini za cvetje.

Žalujoča družina Zadnik

Glasilo SNEŽNIK izhaja enkrat mesečno. Izdaja ga občinski odbor SZDL Il. Bistrica — urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Jože Keuc, člani uredništva: Franc Munih, Miroslava Lavrenčič, Fani Fatur, Tone Guštinčič, Ivan Šuštar, Hugon Debevc in Milko Princ. Tehnični urednik: Janko Novak. Tisk »Kočevski tisk«, Kočevje. Letna naročnina za tuzemstvo 240 dinarjev, za inozemstvo 1,5 $ ali 800 dinarjev. Tekoči račun pri NB v Ilirski Bistrici št. 602-12-638-41. Rokopisov in risb ne vračamo.